

Ποτέ σου μὴ σεκλεδιστῆς, ὅτι νὰ χάσῃς πρᾶμα,
·ιατὶ ποτὲ τὰ πράματα ἀθρῶποι δὲν ἔκαμα
Νάξ. || Ποίημ.

"Ἄργειε νά 'ρθη ἐκείνη ἡ μέρα
κ' ἡταν ὅλα σιωπῆλά,
γιατὶ τά 'σκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά

Δ. Σολωμ., 2.
'Η λ. καὶ ὡς παρων. ὑπὸ τὸν τόπ. Γιατῆς Πελοπν. (Γαλατ.)

γιατράβα ἡ, Πόντ. (Οἰν.) δάτράβα Πόντ.

'Ἐκ τοῦ οὐσ. γιατρὸς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-άβα. Πβ. κακάς - κακάβα, Κοσμᾶς - Κοσμάβα, στρωματᾶς - στρωματάβα, τσοπᾶνος - τσοπανάβα κ.τ.τ.

1) Γυνή ίατρὸς καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ ὄποις ἀσκεῖ τὴν ίατρικὴν μὲ βότανα καὶ ὅλα πρακτικὰ φάρμακα ἡ καὶ μὲ μχικοθεραπευτικὰ μέσα. Συνών. βλ. εἰς γιατρὸς 4β.

2) 'Η σύζυγος τοῦ ίατροῦ. Συνών. βλ. εἰς γιατρὸς 5.

γιάτρακας δ, Λέσβ.

'Ἐκ τοῦ οὐσ. γιατρὸς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-ακας. Εἰρωνικῶς, δὲ φευδοϊατρός, ἀγύρτης. Συνών. κομπογιάτης.

γιατράκι τό, Κρήτ. Πελοπν. (Γαργαλ. κ.ά.)

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. γιατρὸς.
Ο νεαρὸς καὶ χωρὶς ἐπαρκῆ πεῖραν ἡ καὶ μόρφωσιν ίατρὸς ἐνθ' ἀν.: 'Ο γέρος Πυλιώτης ἤτανε γιατρὸς μὲ τὰ οὐλα του κι δχι τοῦτα τὰ γιατράκια τὰ σημερ' νά, ποὺ δὲν καταλαβαίνουνε ποὺ τοὺς πάνε τὰ τέσσερα (=ἔχουν ἀγνοιαν τῆς ἐπιστήμης των) Γαργαλ. Συνών. γιατράκιος 2, γιατρίτσι, γιατρίτσος, γιατρούδι, γιατρούλακι, γιατρούλακος, γιατρούλης.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τόπ. Γιατράκης Αθῆν. Αἴγιν. Θεσσ. (Λάρ.) Κρήτ. (Άγια Βαρβάρ. Αμάρ. Ήφάκλ. Μαζεβίζ. Μοῖρ. Σητ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πελοπν. (Πάτρ.)

γιατράκος δ, πολλαχ. γιατράκους βόρ. ίδιωμ.

'Ἐκ τοῦ οὐσ. γιατρὸς καὶ τῆς ύποκορ. καταλ.-άκος.

(I) Γιατράκι, τὸ δόπ. βλ., ἐνθ' ἀν.: "Ἔχουμε καὶ 'μεῖς 'ς τὸ χωριό μας ἔνα γιατράκο ποὺ μᾶς τηράει κάθε Τετράδη 'ς τὴν Κοινότητα (Τετράδη = Τετάρτη, Κοινότητα = κοινοτικὸν γραφεῖον) Πελοπν. (Δίβρ.)

(II) Εἶδος μικρᾶς πλατάνου Μῆλ.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. Αθῆν. Ζάκ. Θεσσ. (Λάρ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πελοπν. (Γύθ. Καλάμ. Κόρινθ. Μάν. Οίτυλ. Ολυμπ.) Στερελλ. (Λαύρ. Μαρκόπ. Ναύπακτ.) Χίος καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τόπ. Γιατράκους Εὖβ. (Στεν.)

γιατρεῖα ἡ, γιατρεία Εὖβ. (Βρύσ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάρπ. Κύπρ. Μέγαρ. Πελοπν. (Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. κ.ά.) γιατρεία Τσακων. γιατρεία κοιν. γιατρεία Τῆλ. γιατρεία Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Βόιον Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Κοζ. κ.ά.) γιατρείγια Εὖβ. (Λιγάς Στρόπων. κ.ά.) Ηπ. (Λειά Μαργαρ. Πάργ. κ.ά.) Κρήτ. (Μεραμβ. Μονοφάτσ. κ.ά.) Πελοπν. (Αίγιαλ. Βερεστ. Γαρ-

γαλ. Μαργέλ. Παιδεμέν. κ.ά.) — Λεξ. Περίδ. Μπριγκ. γιατρούζα Σκύρ. διατρειά Κάρπ. Κάσ. γιατρεία Χίος (Μεστ.)

Τὸ Βυζαντ. γιατρούεια καὶ γιατρούειά, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἵατρούεια. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γειτονικοῦ τούτου τοῦ πόλεως γιατρούεια προσκομιεῖται τὸν τόπον γιατρούεια ποὺ μὲ βροῆκε δὲν παίρνει γιατρούεια κοιν. Διάκα σ' οὐλοὺς τοὺς γιατρούς γιὰ τὰ βρῶ τὴν γιατρούεια μου Πελοπν. (Γαργαλ.) Τούτη ἡ ἀρρωστία δὲν ἔχει γιατρούεια Μεγαρ. Δὲν εἴπει γιατρούεια Μακεδ. (Βόιον) Τούτο ποὺ μοῦ καμετσείνος ὁ ἀχρόνιστος δὲν ἔχει γιατρούεια Μέγαρ. Ἀπὸ γιατρούειαν καὶ παίρνει Πόντ. (Τραπ.) Τὸ κακὸν ἐγένετον, γιατρούειαν καὶ παίρνει (Κερασ.) Τσάκησι τού πονδάριον καὶ δὲ βρίσκεται γιατρούεια Μακεδ. (Γήλοφ.) 'Ο Νικόδησον ἔχει γιατρεία (ό Νικόλας δὲν ἔχει θεραπείαν) Τσακων. Σὲ κειονά χρωστῶ γιὰ τὴν γιατρείγια μου Α. Κρήτ. Θὰ τὸν ἀναρριπτάσουν οἱ 'Αραράες τοσούτον ἔχει πλιό διατρειά Κάρπ. Πηγήσι τούτου ἀλλού γιατρὸς τὰ τούτων γιρέψουν καὶ δὲν ηδού γιατρείγια π' θινά (γιρέψουν = γερέψουν = θεραπεύουσυν) Στερελλ. (Παρνασσ.) Θιγέ μου, δῶσ' τον τὴν ύγειάν δου, ώς δίνεις κ' ἐμέναμ-μέτοιτον δίηγ-γιατρειάμ-μουν 'Αστυπ. Νταμιλᾶς κακὸς τὰ-ρτόνε βαρέση καὶ γιατρείγια τὰ μήνη ἔχη! (ἀράς ιταμιλᾶς = ήμιπληγία) Πελοπν. (Βερεστ.) Γιατρούζα τὰ μὴ δῆ! (ἀράς) Σκύρ. || Παροιμ.

"Οποιος λέει τὸν πόρο του βρίσκει τὴν γιατρεία του (ό ἀνακοινῶν εἰς φιλικὰ πρόσωπα τὰς στενοχωρίας του ἀνακοινίζεται) πολλαχ. Πβ. ἀρχ. Παροιμιογρ. 2,759 (εκδ. Leutsch-Schneidewin) «λύπης δὲ πάσης γίγνεται ίατρὸς χρόνος» || "Ασμ.

"Η ἀγάπη 'γαι καρφίτσα, ἀτζελώνει 'ς τὴν γαρδιὰ τσαὶ μὶ ἀτζέλωσε τσαὶ μέρα τσαὶ δὲν ἔχω γιατρεία "Ανδρ.

Δέρτι καὶ πόνος μὲ κρατεῖ, κοδεύγει τὰ ποθάνω, 'ς τὸ βόρο βρίσκω γιατρείγια, 'ς τὸ δέρτι είδα τὰ κάνω; Κρήτ. Τὸ δίστιχ. εἰς παραλλαγ. καὶ ἀλλαχοῦ.

Γιὰ μιὰ γειτονοπούλα μου ἔπεσα τὰ πεθάνω· κανῶ καὶ πάω 'ς τὸ γιατρὸς τὰ βρῶ τὴν γιατρείγια μου Πελοπν. (Αίγιαλ.)

Παιόνω καὶ πάω 'ς τὸ γιατρό, τὰ βρῶ τὴν γιατρεία μου, γιατρὸς μοῦ είπε: κάθησε ν' ἀνοίξω τὰ χαρτιά μου Πελοπν. (Αργ.) Συνών. γέρε μα, γερε μός, γιατρὸς μα, γιατρὸς μονή, γιατρὸς μός. 2) Τὸ μέσον πρὸς θεραπείαν νόσου ἡ κακοῦ, κυριολ. καὶ μεταφ., κοιν.: Δὲν ὑπάρχει γιατρεία γιὰ τὸν κακόνο κοιν. 'Ιγάρι βρήκα γιατρεία γιὰ τὴν φαγούρα Εὖβ. (Άκρ.) Ξέρω γιὰ τὴν γιατρείγια τοσῆ Θαράσως. "Αντρα θέλει! Πελοπν. (Γαργαλ.) Ξέρουν γιὰ τὴν γιατρεία τοσούτην, μὰ λέον τὰ μὴ βάρους τού ματσούντην Εὖβ. (Άκρ.) Δὲν ὑπάρχει γιατρεία γιὰ τὴν κατάσταση κοιν. Μᾶς τὰ πῆραν ὅλα, δὲν είχαμι γιατρούεια Μακεδ. (Βόιον) Ξέρω τὴν γιατρεία τον, μὰ δὲν ηρθε ἡ γῆ-ώρα τὰ τὴν εἰπῶ Πελοπν. (Μαργέλ..) || "Ασμ.

Μπαίν-ρογγ- γιατροί, βγαίν-ρογγ-γιατροί, τὴν γιατρείαδ -δὲ βρίσκουν Νίσυρ.

γιατρεῖο τό, Πελοπν. (Βάλτ. Βερεστ. Γαργαλ. Κοντογόν. Μαργέλ. Μηλιώτ. Παιδεμέν. Ποταμ. κ.ά.) γιατρείον 'Αλόνν.

Τὸ οὐσ. ἵα τρεῖον.

Αἴθουσα ἡ ἄλλος χῶρος, εἰς τὸν ὅποῖον ὁ ἴατρὸς δέχεται τοὺς ἀσθενεῖς πρὸς ἔξετασιν ἔνθ' ἀν.: Νὰ πᾶς 'ς τὸ γιατρεῖο, νὰ σ' ἀνοίξῃ 'φτοῦν' τὸ λουθουνάρι ὁ γιατρὸς (λουθουνάρι = δοθιὴν) Γαργαλ. Θὰ πάν τοὺς προνῆστροις τὸ γιατρεῖον, νὰ μὶ ξιτάξῃ οὐ γιατρὸς 'Αλόνν.

γιάτρεμα τό, πολλαχ. γιάτρεμαν Λυκ. (Λιβύσσος.) Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) γιάτριμα βόρ. ίδιώμ. διάτρεμα Πόντ. (Ίμερ. Σάντ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.).

'Εκ τοῦ Βυζαντ. οὖσ. γιάτρεμα ν μ α, περὶ τοῦ ὅπ. βλ. Δουκ. εἰς λ. θαραπαμός.

Γιατρεῖα 1, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἀν.

γιατρεμονή ἡ, Πόντ. (Οἰν.).

'Εκ τοῦ ρ. γιατρεῖα ν ω καὶ τῆς παροχγωγ. καταλ.-μονή εἰς Πόντον, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Επιστ. 'Επετ. Πανεπ. 8 (1912), 6. Πβ. τὸν αὐτόν, 'Αθηνᾶ 24 (1912), 7.

Γιατρεῖα 1, τὸ ὅπ. βλ.

γιατρεμός δ, σύνηθ. γιατριμός βόρ. ίδιώμ. γιατρεμός Χίος (Φυτ.) διατρεμός Κάρπ. Κάσ.

'Εκ τοῦ ρ. γιατρεῖα ν ω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ διατρεῖα ν ω. 'Η λ. καὶ εἰς Σομ.

Γιατρεῖα 1, τὸ ὅπ. βλ., σύνηθ.: "Ολοὶ οἱ γιατροὶ τὸν εἰδανε καὶ γιατρεμὸ δὲν ἔχει σύνηθ. Τὸν εἰδανε πολλοὶ γιατροὶ καὶ εἰπανε πὼς δὲν ἔχει γιατρεμό, πὼς θὰ πεθάνῃ Πελοπν. (Καλάβρυτ.) "Ἐνα τέτοιον σπυρὶ δὲν ἔχει γιατριμό Λέσβ. (Πάμφιλ.) Δὲν ἔχει πιὰ γιατριμοὺς αὐτὸ τὸν χέρ' Εῦβ. ("Ακρ.) Φίβγα, νὰ φίβγονμι, ἀδιφέ, αὐτὴ τρύπ' σι κι ἀπ' ἄλλον, γιατριμό δὲν ἔχει (ἐκ διηγ.) Μακεδ. (Καστορ.) || "Άσμ.

Λαβώσαν τὴν Γιαννάκαινα 'ς τὸ χέρι καὶ 'ς τὸ πόδι, καὶ μπανοβγάνουρ οἱ γιατροὶ καὶ γιατρεμοὺς δὲν ἔχει Πελοπν. (Βασαρ.)

Γιατροὶ νὰ τὸγ-γιατρεύονται τσαὶ γιατρεμὸ-μὴν ἔσῃ! Μεγίστ. β) "Ιαστις ψυχικοῦ πάθους, παρηγορία θοιψεως σύνηθ.: 'Ο πόνος μου δὲν ἔχει γιατρεμό Σίφν. || "Άσμ.

Σῦρε, παιδί μου, 'ς τὸ καλό, καὶ σὺ ἀρρωστιὰ δὲν ἔχεις, μιὰ κόρη σὲ βαλάδωσε, καὶ γιατρεμὸ δὲν ἔχεις Λευκ. || Ποίημ.

..."Ολ' οἱ γιατροὶ τὸ λένε πὼς ἔχει πάθος τῆς καρδιᾶς καὶ γιατρεμοὺς δὲν ἔχεις Σ. Περεσιάδ., 'Εσμέ, 22. 2) Γιατρεῖα 2, τὸ ὅπ. βλ., σύνηθ.: "Άσμ.

Μπανούρ καὶ βγανούρ οἱ γιατροὶ καὶ γιατρεμὸ δὲ βρόσκουν Στερελλ. ('Ακαρναν.)

Τὸν παραστέκοντα οἱ γιατροὶ καὶ γιατρεμὸ δὲ βρόσκουν Πελοπν. (Βούρβουρ.)

Καὶ τὸ γγαλὶν ώστα φαγῆ, πιὸ διατρεμὸ δὲν ἔχει Κάρπ.

γιατρευτικὸς ἐπίθ., Λεξ. Βάιγ. κ.ά. Θηλ. γιατρευτικὴ Λεξ. Βλαστ., 402 γιατριφ' κὴ Μακεδ. (Βελβ.) Οὔδ. πληθ. γιατρευτικὰ πολλαχ.

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. ἵα τρεῖα ν τι κός. 'Η λ. καὶ εἰς Σομ.

1) Θεραπευτικός, ιαματικός Μακεδ. (Βελβ.) Λεξ. Βάιγ. κ.ά. 2) Οὔσ. α) Θηλ., ἡ ίατρικὴ ἐπιστήμη. Λεξ. Βλαστ. 402. β) Οὔδ., ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ίατροῦ πολλαχ.

γιατρεύω κοιν. γιατρεύοντας βόρ. ίδιώμ. γιατρεύω "Ανδρ. Θήρ. Κάρπ. Κρήτ. Κύπρ. Κῶς Λέρ. Μέγαρ. Μεγίστ. Χίος κ.ά. γιατρεύοντας Εῦβ. (Βρύσ. Κονίστρ. Κουρ. 'Οξύλιθ. κ.ά.) Λέσβ. (Πάμφιλ. κ.ά.) Λυκ. (Λιβύσσος.) γιατρεύοντας Κύπρ. Κῶς γιατρεύοντας Κύπρ. γιατρέβω Κύπρ. γιατρέγοντας Καλαβρ. (Μπόβ.) γιατρέγγω Καλαβρ. (Μπόβ.) γιατρεύοντας Σαμοθρ. γιατρεύοντας Σαμοθρ. διατρεύω Κάρπ. Κάσ. διατρεύω Πόντ. ("Ιμερ. Σάντ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) γιατρεύω 'μα Τσακων. (Χαβουτσ.) γιατρεύγω 'μα Τσακων. (Χαβουτσ.) γιατρέγγοντας έντι Τσακων. (Πραστ.) Μετοχ. γιατρεύοντες Τσακων.

Τὸ Βυζαντ. γιατρεῖα ν ω, τὸ ὅπ. ἐκ τοῦ ἀρχ. ἵα τρεῖα ν ω. Βλ. Γαδάρ. διήγ. στ. 205 (ἔκδ. Wagner, σ. 130). 'Ο τύπ. γιατρεῖα ν ω καὶ εἰς 'Ερωτόκρ. (ἔκδ. Σ. Ξανθουδ.) Α 138, 1744, Γ 1632. Περὶ τοῦ τύπ. γιατρεῖα ν ω βλ. ἀφιέρ. εἰς Χατζιδ., 95. 'Εκ τούτου ὁ τύπ. γιατρεῖα ν ω δι' ἀνομ.

1) Θεραπεύω, ίωμαι κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Πόντ. ("Ιμερ. Σάντ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ. κ.ά.): Πήγαινε 'ς τὸ γιατρὸ νὰ σὲ γιατρέψῃ. Ξέρει καὶ γιατρεύει τὸν πονόματο. 'Η πενικιλλίνη γιατρεύει πολλὲς ἀρρωστιες κοιν. "Εκανα καὶ τὴ γιατρισσα 'ς τὸ χωριό, γιατρενα τὴ χρυσῆ Πελοπν. (Διβρ.) 'Επηραν τους 'ς τὸ σπίτιν, τοὺς ἐγγαρέψασιν τξαὶ τοὺς ἐτδοιμίσασιν Χίος (Πισπιλ.). Πῆγι 'ς ἔνα ψιφτονγιατρὸ κι πιούμινι νὰ δοὺν γιατρέψῃ' Εῦβ. ("Ακρ.) "Εχ' γιατρέψῃ' κόσμον κι κουσμάζ' αὐτόθ. Εὐτὸς γιατρὸς είναι γαλός, γιατρεύει γιατρούλ-λους τοὺς ἀρρώστους Κῶς "Εχω γιατρεμένους ἀμέτρητοι Σῦρ. Τό 'ραφαν τοὺ πιδὶ κι μὶ κιρόν γιατρεύκιν (=ἐθεραπεύθη) Μακεδ. (Βελβ.) Τὴ χρυσαφίδα τὴν ἡγιατρεύγανε 'ς τὰ λιέματα τοῦ φεγγαριοῦ (χρυσαφίδα = ἱκτερος, λιέματα = λιγέματα = περίοδος τῆς λειφοφάτου σελήνης) Εῦβ. (Στρόπον.) 'Ἐν ἐμβορδοῖσαν οἱ ζατροὶ νὰ τὸγ-γιατρέψουν Κάρπ. ("Ελυμπ.) 'Η θειά-Σταμάτω ἡ Κοσσυφίνα ἥτανε πραχτικὴ γιατρισσα καὶ γιατρεύει καὶ τὸ κακὸ σπυρὸ ἀκόμα (κακὸ σπυρὸ = δ ἀνθραξ) Πελοπν. (Γαργαλ.) Μὶ γιατριψι οὐ βλάχους τοὺ πουδάρι μ' Στερελλ. ("Αχυρ.) Ν' ἔκι ἔχον γιατρεύοντε μὲ 'ά (τὸν εἶχα θεραπεύσει μὲ λάδι) Τσακων. Νὰ μή ζάη ἀρρωστε, νὰ ζάη γιατρεύοντε πλέα στραγιώτα (νὰ μή πάγι ἀρρωστος, νὰ πάγι πλέον ὑγιής εἰς τὸν στρατὸν) αὐτόθ. Τὸν κάρ' μου γιατρεύει μὶ τ' χονοαλ' φὴ (=χωρυγαλοιφὴ=ἀσβεσταλοιφὴ) Εῦβ. (Στρόπον.) "Αι-Πανδελέμορα, διατρέ τοῦ κόσμον, ἀποὺ διατρεύγεις τὶς καρδιές τσαὶ διασκορπᾶς τοὺς πόνους, διάτρεψε τὸ δοῦλο τοῦ Θεοῦ (ἐξ ἐπωδ.) Κάσ. Μὶ φράφου ποὺ τοὺ ζ' ματᾶμ' γιατρεύοντας τὰ λ' κουσκισμένα τὰ πράτα (φράφος = τὸ δένδρο μελία, ζ' ματᾶμι = ζεματᾶμε = βράζομε, λ' κουσκισμένα πράτα = τὰ τραυματισμένα πρόβατα ἀπὸ λύκους) Θεσσ. (Σταγιάδ.) Τὸ παινὶ εἰμ'-ματ-τιασμένον τξαὶ πρέπει νὰ γιατρεύῃ Χίος Ξεζ-ζενγαρώθητσεν ὁ κακόμοιτσος γιὰ νὰ πάγι νὰ γιατρέψῃ τὸ παινὶ δον (ξεζ-ζενγαρώθητσεν = ἐπώλησε τὰ βόδια του, κακόμοιτσος = κακόμοιρος) Κῶς (Καρδάμ.) || Παροιμ.

Βάθρακας ξικούλιασμένους ἄλλους βάθρακα γιατρεύει (ἐπὶ τῶν βοηθούντων ἄλλους παρὰ τὴν ίδιαν των ἀνάγκην καὶ ἀδυνατίαν) Θεσσ.

"Αν εἰδεν ὁ λύκος γιατρειάν, ἐγιατρευκεν τόλ-λύκον του (ἐπὶ τῶν ὑποσχομένων βοήθειαν εἰς ἄλλους, ἐνῷ αὐτοὶ είναι ἀνίσχυροι. Πβ. τὴν ἀρχ. "ο τῶν ἄλλων ίατρὸς ἔλκεσι βρύων) Κύπρ.

Σώπα παραπονιάρικο κι ὁ κόσμος δὲν ἔχαθη καὶ μὲ τὰ βόταρα τῆς γῆς γιατρεύονται τὰ πάθη (ἐπὶ τῶν συμβουλευόντων ὑπομονὴν) 'Αθην.

